



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Opus pulcherrimu[m] de tribus vsitatis christianoru[m]  
actibus: oratione videlicet: ieiunio [et] elemosyna**

**Guntherus <Parisiensis>**

**Basilee, 1507**

**VD16 G 4140**

Capitulu[m] quartum.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-30791**

sermone. Sic ergo orabitis patrem / inquit: Pater noster etc.

### Capitulū tertium.

**I**n hac oratiōe dñica septem petitiones continentur: quarum tamen quilibet: et ipsa oratio est: quippe eum petere nil fere sit aliud quam orare. Nihil enim prohibet catholicam orationem partem esse catholice orationis: quem admodum et supra de rhetorica et oratione / siue dialectica quae propositio dicitur: exempli causa / monstratum est: Has ergo septem petitiones / quaedam forte simpliciores vel maioris inquisitionis laboribus fugientes: eodem ordine quae a domino posite sunt: procedere putant et persequendas arbitratur: ut prima sit diuini nominis sanctificationis: secunda regni caelestis aduentus: et sic de ceteris usque ad finem sentiendum existimant. Alii vero siue acutiores siue re ipsa diligentius ordinem intuentes / re quodam ornant artificio: et ab illa incipientes qua petimus a malo liberari: uerso ordine usque ad nominis sanctificationem / persequendo perueniunt. Nos utriusque morem gerere cupientes: tam horum quam illorum ordine / illas tractare conabimur: lectoris arbitrio relinquentes / hic ordo an ille potior an uerior sit estimare. Septem etiam dona spiritus sancti quae prophetia enumerat: et septem uirtutes que in euangelio memorantur: et septem beatitudines quae ipsis uirtutibus

applicantur: secundum utrumque ordinem reprobabimus coaptare. Inuocato igitur eo quae nos orare uoluit: et formam orandi tradidit: de ipsa quam docuit oratione / prout ipse tribuerit disseramus. Primum quod considerari oportet: quanta gratiarum actione dignus est / quod uerus ac naturalis dei filius / nobis per naturam assumpti hominis consanguinitate / patrem suum cui unicus erat in caelis: communem nobis facere dignatus est in terris: non inuidens cuiuslibet nostrum paterni regni hereditatem: non quidem particulatim diuidere / sed totam secum integraliter concedere possidendam. Uoluit quod nos in oratione deum eo alloqui uocabulo: quod illud ad pietatem facillime sciebat inflecti. Patet inquit noster.

### Capitulū quartum.

**D**etractis autem appellationibus diuersis nominibus in scripturis deo solet attribui. Natura: creatio: gubernatio: beneficium exhibitio: preceptio: adoptio. Natura deus pater est unicus tamen: uidelicet unigeniti filii sui: quod ab ipso ante secula genitus: sicut semper habuit patrem: ita semper filius fuisse credendus est. Atque ideo: sic ille pater eternus: ita et hic eternus filius uerissime predicatur. De hac igitur paternitate dicit idem filius in euangelio: Pater non iudicat quemquam: sed omne iudicium dedit filio ut omnes honorificent filium sicut honorificat

Joh. 5.

patre. Et alibi: Sicut pater ha-  
 bet vitam in semetipso: sic dedit et  
 filio habere vitam in semetipso.  
 Et iterum: Qui non honorificat fili-  
 um: non honorificat patrem qui misit  
 illum. Creatione vero pater est  
 omnium que sunt/preter ipsum aucto-  
 rem: tam visibilem quam invisibi-  
 lem: quippe que omnia de nihilo pro-  
 duxit in hoc esse quod sunt: et ideo  
 universa ex ipso causam suam es-  
 sentie originaliter habuerunt: que  
 admodum legitur in malachia:  
 Nunquid non vnus omnium pater:  
 nunquid non vnus omnia creauit.  
 Unde et propter hanc creandi au-  
 thoritatem omnium creatorum pater  
 non incongrue dicitur: eo videlicet  
 loquendi modo/quo quis eius rei  
 cuius ipse primus inuentor est/  
 ut poematis vel artificum/pater  
 appellatur. De hac igitur paterni-  
 tate loquebatur ad ipsum Elaias  
 hoc modo: Et nunc domine pater  
 noster es/et nos lutum: fictor noster/  
 et opera manuum tuarum omnes nos.  
 Gubernatione quoque pater omnium  
 est: quoniam omnia que ab ipso condita sunt:  
 sunt in similitudinem sibi naturam guber-  
 nat et regit. Unde et pater eorum  
 dici potest: quemadmodum is qui  
 domui preest et familiam regit:  
 vetusto more patrum familias pro  
 eo quod est familie pater appella-  
 tur: Exemplo grecorum/que ex no-  
 minatiuis id est puram habent  
 terminum ante a/genitiuum in as epu-  
 ciatur. Unde ex eo quod est sophia:  
 genitiuo/sophias dicere solent.  
 De hac gubernandi paternita-

te/sic ait augustinus: Nihil fit in  
 terris quod non de illa magni pa-  
 tris familias dispositissima do-  
 mo aut iubeatur aut permittatur.  
 Unde et alibi: Tuas pater omnia  
 gubernas prudentia. Beneficij exhibi-  
 tione pater est tamen sensibilis:  
 eorum videlicet que vel intellectu/vel  
 ratione/vel sensu uti beneficio pos-  
 sunt: quibus pro capacitate sue natu-  
 re velut quidam indulgentissimus  
 pater beneficia sue bonitatis pa-  
 terno largitur affectu. Anglis  
 quippe ceterisque celestium virtu-  
 tum ordinibus sanctisque ani-  
 mabus iam corpore solutis/ di-  
 uine maiestatis sue presentiam  
 exhibet: iustis autem adhuc in car-  
 ne positis/necessaria presentis  
 vite tribuit et gratiam suam eis in-  
 spirat: iniquis autem hominibus et  
 brutis animantibus tamen neces-  
 saria corporis administrat. Ex  
 hac ergo prouidendi beniuolen-  
 tia/ omnium uiuentium pater no-  
 minatus: quod eis in quantum pati-  
 tur vel natura vel meritum/sua  
 beneficia non desinit exhibere. De  
 hac paternitate intelligitur il-  
 lud: Ut sitis filij patris vestri  
 qui in celis est: qui soles suum  
 oriri facit super bonos et malos:  
 et pluit super iustos et iniustos.  
 Et alibi: Respicite volatilia ce-  
 li que non serunt neque merunt  
 neque congregant in horrea et pa-  
 ter vester celestis pascit illa. Et  
 item: Nonne quandoque passeret ve-  
 neunt dipondio: et vnus ex il-  
 lis non est in oblivione coram

Matth. 5.

Matth. 6.

Luce. 12.

patre vestro. Protectione patris  
 est omnium iniuste oppressorum: quod  
 eis tanquam pater filius et copartia-  
 tur affectu et paternam bonitatem  
 subueniat. Tale est quod dicitur  
 Ps. 67. Turbabitur a facie eius  
 patris orphanorum et iudicis  
 viduarum. Inter eos quibus  
 protegendo pater est: precipue  
 dicitur pater orphanorum: ut  
 eos qui parentum naturalium solatio  
 privati sunt: specialiter regere  
 ac protegere intelligat. Adoptio  
 ne pater est tantum credentium: quod  
 de potestate diaboli erutos per  
 agnitionem veritatis unigenito  
 et naturali filio in sorte diuine hereditatis  
 velut pater adoptiuus  
 associat. Unde apostolus: Misit  
 deus filium suum factum sub lege:  
 ut adoptionem filiorum reciperemus.  
 Et iterum: Non accepistis spiritum  
 futurum iterum in timore: sed  
 accepistis spiritum adoptionis  
 filiorum in quo clamamus abba pater.  
 Est autem adoptio ius civile: quo  
 quis filium alienum siue ipse  
 liberos habeat siue nullos: in  
 filium sibi et sorte hereditatis  
 assumit. Que adoptio naturam  
 eatenus imitatur: ut nullus alium  
 optare possit nisi eum plena  
 pubertate precedat: id est  
 xvij. annis: tanto videlicet spacio  
 ut possit esse pater eius ratione  
 eratis. Adoptionis autem  
 due sunt species: vna que dicitur  
 arrogatio: et altera que nomine  
 generis specialiter adoptio  
 nuncupatur. Arrogatio est:

qua quis cum a patre naturali  
 emancipatus est et sui iuris effectus  
 sic operatur in filium: ut totus  
 transeat in potestate adoptantis.  
 Adoptio autem est: qua quis  
 sic adoptatur ab alio: ut tantum  
 in potestate prioris patris esse  
 non desinat. Hec distinctio in  
 his duobus versiculis breuiter  
 expressa est: Arrogatio que suus est:  
 et habet meus esse necesse. Patris  
 adoptio suus: nec patris desinit  
 esse. Huic igitur bifarie distinctioni:  
 simile quoddam reperitur in  
 adoptione spirituali. Nam quidam  
 per fidem catholice veritatis sic a  
 deo patre adoptantur: ut de potestate  
 diaboli: que prius non per naturam  
 sed per culpam patrem habuerat erepti:  
 totam in potestatem dei transferantur:  
 et cum christo ius paterne hereditatis  
 accipiant. Hi vero sunt: qui suscepta  
 fide diuina adiuti gratia perseuerant  
 ad finem bonis operibus insistunt:  
 de qualibus scriptum est: Si semine  
 abrahe estis ergo filij dei estis. Quod  
 si filij et heredes: heredes quidem  
 dei: coheredes autem christi. Alij vero  
 sola fide adoptati: sic transeunt in  
 filios adoptionis: ut in eis prior  
 pater diabolus patrem retineat  
 potestatem: hi scilicet qui solo fidei  
 sacramento signati sunt: sed opera  
 fidei pietatis ac iusticie exercere non  
 curant: de quibus pater illud  
 intelligi: quod de iudis dictum est. Si  
 filij alieni metiri sunt mihi et cetera. Hi  
 quos mihi per fidem adoptauerat:

In nequitia permanentes / claudicauerunt. Nec mirū eos q̄ in potestate diaboli retinent per fidē solam in filios adoptionis posse transferre: cū ip̄e pater eorum diabol⁹ et confiteat̄ et credat: quēadmodū in euangelio scriptum est: Erabant a multis demonia / clamātia quia tu es fili⁹ dei / etiam non timebat ea loqui: q̄ sciebāt eū esse christū. Nota q̄ plus est clamare q̄ cōfiteri simpliciter: plus scire q̄ credere. Hac igitur specie adoptionis qualis q̄ adoptat / tot⁹ transit in potestātē adoptant⁹: hi qui et fidē habent et opera filii dei / filij dei facti sunt: quare et ipse eadem adoptione non tam civili q̄ celesti iure patris eorum rectissime nominat̄. Et hi qui: dem cōuenienter et vere ad ipsum cōuersi dicere possunt:

## Capitulum quintū

**P**ater noster: Ac si dicat: Pater unigeniti filij tui p̄ naturam / n̄ p̄ grām. Pater oim p̄ creādi auctatē: n̄ per recreādi pietatē. Pater uniuersoz / per gubernandi potentia: noster p̄ saluandi clemētiam. Pater omnium uiuentium per benefici collationē: noster per eterne uite repromissionē. Pater oppressoz p̄ diuine uirtutis protectionē: noster per internam sp̄s sancti cōsolationem. Pater omnium credentium per sacramenti perceptionem:

noster p̄ fidē et bonā opationē

## Capitulum sextum.

**Q**ui es in celis. Cū ubi q̄ totus sit deus: tamē in celis que pars tot⁹ creature videtur excellentior ob diuine maiestatis reuerentiā frequētius esse perhibet. Sed videndum est in quib⁹ celis: et qualiter esse credendus sit. Nā celi vel celoz appellatio plurimas in scripturis habet acceptiones. Celum: quippe vel celi dicitur splendor et sublimitas eterne diuinitatis. Celū ut ibi: Nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo fili⁹ hominis qui est in celo. Celi uo / ut illud: Gaudete q̄a noia uestra scripta sunt in celis. Item celū vel celi dicit̄ empyreū celum: q̄ greci empyreon dicūt: q̄ statim in ip̄a sui creatioe sacris angelis repletū est: et in eo celestium uirtutum ordines / iuxta collatam sibi grām a conditore distincti. Celū ut illud q̄ dicit domin⁹ in euangelio: Angeli eoz in celo semper vident facies patris: Celi uo ut alibi: Nā uirtutes celoz mouebuntur. Similiter celū vel celi dicitur firmamentū / q̄ grece uanos appellatur: q̄ fecit deus ut divideret aquas ab aquis: sic scriptū est in genesi: fecit deus firmamentū: et diuisit aq̄s q̄ erāt sub firmamento ab his q̄ erāt sup firmamentū. Huic aut̄ firmamentū

Job. 5.

Luce. 10.

Matth. 18.

Matth. 24.

Gen. 1.

f. uij